

Poctu hejtmana obdrželo osm osobností kraje, jedna z cen byla udělena in memoriam



29. 10. 2018 00:00

Osm osobností dostalo u příležitosti výročí Dne vzniku samostatného československého státu od hejtmana Libereckého kraje Martina Půty významné ocenění. To se uděluje mimořádným lidem, kteří se zasloužili o vynikající jméno Libereckého kraje doma i v zahraničí. Poctu hejtmana si v pondělí 29. října v Oblastní galerii Liberec převzali prof. RNDr. David Lukáš, CSc., Mgr. Alena Brádlová, Mgr. Roman Karpaš, Ing. Ludvík Šablatura, Václav Toužimský, Ladislav Smejkal a Marcela Machotková. In memoriam byl oceněn Karl Kostka. Cenu za něj převzala Susanne Keller-Giger.

Letos nominovala veřejnost na udělení Pocty hejtmana celkem 24 kandidátů, finálních osm osobností vybrala odborná porota. Pocty hejtmana se udělují od roku 2006.

Laureáti Pocty hejtmana Libereckého kraje v roce 2018 a jejich medailonky:

Karl Kostka (in memoriam)

*5. 5. 1870, Mimoň, † 23. 7. 1957, Praha

Pocta hejtmana udělena za celoživotní přínos v oblasti politiky a hospodářství

- Senátor a poslední demokratický německý starosta Liberce.
- Předseda Německé demokratické svobodomyšlné strany.
- První tajemník liberecké Obchodní a živnostenské komory.
- Podporoval spolupráci Čechů a Němců.

Ocenění převzala Susanne Keller-Giger, autorka knihy o Karlu Kostkovi

Karl Kostka patřil společně se dvěma pražskými Němci Brunem Kafkou a Ludwigem Spiegelem a s Josefem Jelinkem z Brna ke spoluzakladatelům Německé demokratické strany svobodomyšlné v České republice (DDFP). V letech 1920–1925 byl za tuto stranu poslancem v parlamentu.

Po počátečním odmítání nově vzniklého Československa, kterému dominovali Češi, patřil Kostka k prvním přesvědčeným aktivistům budování nového státu. Jasně a střízlivě sledoval své cíle a měl široké politické a profesní kontakty. Kostka byl v německých i českých kruzích uznáván jako expert v národohospodářských otázkách a fundovaný znalec sudetoněmeckého hospodářství.

Dne 17. května 1929 byl zvolen starostou Liberce a tím byl až do roku 1938. Poté se přestěhoval do Prahy. Ve své funkci se mu navzdory hospodářské krizi podařilo urychlit modernizaci města. Na liberecké radnici začal vát nový „svěží větřík“.

Nejdůležitějším zájmem nového vedení města byla transparentnost, a to i ve finančních záležitostech. Kostka se zasazoval o věcnost bez směšování městských problémů se státní politikou. Důraz kladl na spolupráci různých zájmových skupin, které byly vybrány podle svých schopností a použitelnosti, nikoli podle názorového seskupení. Věřil ve spolupráci Čechů a Němců. Druhá světová válka však poznamenala Kostkův osobní i profesní život. Zemřel v Praze v roce 1957.

Mgr. Alena Brádlová

*26. 2. 1944, Semily

Pocta hejtmána udělena za celoživotní přínos v oblasti hudby a výchovy mládeže

- Zakladatelka a sbormistryně Dětského pěveckého sboru Jizerka.
- Jizerka je světově uznávaný pěvecký sbor, který vychoval tisíce zpěváků.
- Spoluautorka sborníku Jizerka, aneb cesta za poselstvím hudby sestavenému k 50. výročí založení sboru.

Alena Brádlová ze Semil založila před více než 50 lety Dětský pěvecký sbor Jizerka na základní škole v Semilech Podmoklicích. Ve školním roce 1964/65 se k ní přihlásila více jak stovka nadšených dětí. Postupně se díky jejímu nasazení i s přispěním svého manžela podařilo sbor zkvalitnit.

Dnes již existují přípravná oddělení, kde se učí nejmenší děti. Oddělení Sedmikráska vede bývalá členka Jizerky Iva Srbová. Dalším přípravným oddělením dětí, které čekají na vstup do hlavního sboru, jsou Čekanky. Již mnoho let tu pracuje dcera paní Brádlové Jitka Strnadová. Jizerka se postupně stávala uznávaným tělesem vysoké kvality.

Sbor dnes vystupuje po celé naší republice, je zván a žádán v zahraničí, a dokonce i zámoří. Paní Brádlová vychovala i svoji nástupkyni – od roku 2007 se stala novou hlavní sbormistryní bývalá členka Jizerky Nadia Ladkany, které se podařilo navázat na zcela unikátní a neuvěřitelnou čtyřicetiletou práci manželů Brádlových, a rozšířila jej o sbor smíšený o mužský nonet „H 9“. V náročné práci, především s hlavním sborem, však Alena Brádlová pokračuje dál a pomáhá hlavní sbormistryni. K 50. výročí pěveckého sboru se paní Brádlová spolupodílela na sestavení sborníku „Jizerka, aneb cesta za poselstvím hudby“.

Počet dětí, které prošly sborem za 53 let působení, lze odhadnout ke 2 tisícům. Jizerka za dobu působení paní Brádlové dosáhla světového ohlasu, vyhrála mnoho soutěží. Naposledy významně reprezentovala Liberecký kraj například loni na Mezinárodním pěveckém festivalu ve španělském Lloret de Mar v Barceloně, kde se sbor umístil ve všech kategoriích na prvním místě.

Mgr. Roman Karpaš

*30. 10. 1951, Liberec

Pocta hejtmana udělena za celoživotní přínos v oblasti knižní tvorby a výtvarného umění

- Autor a spoluautor řady vlastivědných publikací zaměřených na území Libereckého kraje, zejména rozsáhlých publikací o Jizerských horách.
- Výtvarník a autor grafických úprav mnoha různých publikací.
- Majitel nakladatelství v Liberci.

Roman Karpaš je autor a spoluautor řady vlastivědných publikací zaměřených na území Libereckého kraje. Spolupracuje na nich i se svou manželkou Márií, pocházející ze Slovenska. Zcela výjimečně je dílo řady rozsáhlých publikací, které se věnují Jizerským horám z nejrůznějších úhlů pohledu. Mezi jeho významná díla patří Jizerské hory – o mapách, kamení a vodě, Jizerské hory – o rašeliništích, květeně a zvířeně či Jizerské hory – o lese, dřevu a ochraně přírody.

Žádný jiný kraj nemá díky jeho usilovné práci takto detailně žádné území zpracované. Karpaš je autorem grafické úpravy mnoha publikací, zároveň je výtvarníkem, který se věnuje vlastní grafické tvorbě. V současnosti buduje sbírky regionálního výtvarného umění, se záměrem vytvořit unikátní galerii.

Vytvořená díla Roman Karpaš vystavuje jak autorsky, tak i na kolektivních výstavách po celé České republice, ale i v zahraničí (například v Polsku a v Irsku). Vytváří také pohlednice, jejich souhrn zpracoval do knihy nazvané Pohlednice: historie lístků, které zmenšily svět. Je průkopníkem v tomto sběratelském oboru.

prof. RNDr. David Lukáš CSc.

*18. 4. 1958, Liberec

Pocta hejtmana udělena za celoživotní přínos v oblasti vzdělávání, vědy a výzkumu

- Vedoucí úspěšného dlouholetého výzkumu nanovlákných materiálů se zaměřením na objasňování základních fyzikálních principů a odhalování limitních možností ve výrobě i aplikaci nanovláken.
- Emeritní rektor Technické univerzity v Liberci (TUL) a vedoucí laboratoře nanovlákných materiálů na TUL.

David Lukáš je autorem a spoluautorem mnoha tuzemských, evropských i světových patentů. V současné době je vedoucím mezifakultního týmu Technické univerzity v Liberci, který získává celou řadu významných ocenění jako například Zlatá medaile z Mezinárodního strojírenského veletrhu v Brně za linku pro výrobu lineárního kompozitního materiálu s obsahem nanovláken v roce 2017.

Lukáš se po mnoho let také úspěšně věnuje spolupráci s průmyslem a převádění nových myšlenek a nápadů do praxe. Je obětavým, motivujícím, ale náročným, učitelem nejen při přednáškách a seminářích pro studenty Technické univerzity v Liberci, ale i pro své kolegy na Katedře netkaných textilií a nanovlákných materiálů.

Jedním z jeho největších úspěchů je vývoj linky, která dokáže spřádat nanovlákná tzv. elektrickým dechem. Přístroj dokáže dosáhnout mnohem vyšší rychlosti a produktivity. Zařízení dle vývojářského týmu kolem Lukáše může najít využití v oblasti filtrací, ale také v biologii a lékařství, a to například při léčbě zeleného zákalu či pro vytvoření kýlní sítěky či jakéhokoli krycího a obvazového materiálu.

Marcela Machotková

* 12. 10. 1931, Turnov

Pocta hejtmana udělena za celoživotní přínos v oblasti divadla a operního zpěvu

- Operní pěvkyně – sopranistka.
- Sólistka Opery národního divadla v Praze a opery Divadla F. X. Šaldy v Liberci.
- Držitelka ceny Thálie za celoživotní mistrovství v kategorii opera v roce 2017.

Marcela Machotková je turnovská rodačka, která svoji úspěšnou pěveckou dráhu zahájila v Libereckém kraji. V divadle F. X. Šaldy odehrála mnoho významných rolí, které byly zásadní

pro rozvoj její úspěšné pěvecké kariéry. Od raného dětství ji lákalo zpívání. Hrála také na klavír a během pěveckých studií na Pražské konzervatoři měla možnost vybrat si, zda se jako hlavnímu oboru chce věnovat zpívání anebo hře na klavír. Zvítězil zpěv. Své první divadelní angažmá našla v rodném kraji, v roce 1960 se stala sólistkou opery Divadla F. X. Šaldy v Liberci.

Liberecký soubor byl tehdy v hledáčku pozornosti české operní veřejnosti i kritiky. Zde získala Marcela Machotková své první zkušenosti a vydobyla si své první vavříny. Její barva hlasu a jeho široký rejstřík, dokonalá pěvecká technika ve spojení s přirozeným jevištním půvabem a snahou postihnout po všech stránkách charakter role, jí přinesly obdiv diváků a uznání kritiky.

V Liberci slavila své první velké úspěchy ve smetanovském a dvořákovském repertoáru, který jí byl nesmírně blízký. Po všech stránkách dokonale zvládla role Mařenky v Prodané nevěstě či Vendulky v Hubičce. V 60. letech hostovala ve Velké Británii či Finsku. V roce 2014 ji byla udělena Cena obce města Turnova a v roce 2017 získala cenu Thálie za celoživotní mistrovství v oboru opera, která jí byla předána na jevišti Národního divadla v Praze.

Ladislav Smejkal

* 30. 9. 1946, Benešov nad Ploučnicí

Pocta hejtmána udělena za celoživotní přínos v oblasti historie a regionálních dějin

- Historik Vlastivědného muzea a galerie v České Lípě.
- Autor mnoha odborných publikací a výstav z oblasti regionálních dějin Českolipska.

Ladislav Smejkal pracuje dlouhá léta v českolipském muzeu. Je autorem mnoha vlastivědných publikací o Českolipsku. V roce 2006 se stal čestným občanem města Česká Lípa. Jeho hlavní činností je popularizovat místní historii.

V devadesátých letech se stal členem občanského sdružení Vlastivědný spolek Českolipska a Klubu přátel muzea. Oba tyto spolky se pak spojily v jeden. Ve spolupráci v Klubem českých turistů Česká Lípa zajišťuje procházky po České Lípě s popisem historických památek města. V řadě měst celého okresu přednáší na pozvání historii celého regionu i jeho jednotlivých míst.

Vyučoval několik let dějepis na Euroškole v České Lípě. Od roku 2006 je předsedou Akademie Jana Amose Komenského v České Lípě, kde již desítky let působí jako lektor. V roce 2014 uspořádal pro Masarykovo demokratické hnutí putovní výstavu Masarykův odkaz o prezidentu T. G. Masarykovi. Ta se dostala i do kanadského Toronta a USA.

Václav Toužimský

* 8. 5. 1935, Liberec

Pocta hejtmána udělena za celoživotní přínos v oblasti fotografické tvorby

- Fotograf s důrazem na reportážní fotografii.
- Autor dnes již legendární fotografie, která zachytila padající dům na libereckém náměstí v době okupace v srpnu 1968.

Jednadvacátý srpen 1968 v Liberci asi nejlépe vystihuje dobová fotografie padajícího domu, do kterého najel tank sovětských okupantů na místním náměstí. Jejím autorem je reportážní fotograf Václav Toužimský, který byl nominován na Poctu hejtmána nejen za tuto fotografii, ale i za celoživotní přínos v oblasti fotografické tvorby.

Ve svém vyprávění, jakým způsobem zachytil tento moment, zůstává i nadále skromný. Nikterak prý nepřemýšlel, že by mohl vyfotografovat jeden z nejdramatičtějších okamžiků, kdy sovětský tank najíždí do podloubí domu na náměstí Dr. Edvarda Beneše. Václav Toužimský se dokonce zpočátku domníval, že jde o cvičení sovětské armády.

Fotografie zachycující první okamžiky okupace nejen v Liberci, ale i v celém Československu, vstoupila do dějin nejen Libereckého kraje. Toužimský vlastnil negativy fotografií do roku 1969, kdy mu byly zabaveny příslušníky StB. Do povědomí současné generace se dostaly až díky projektu Živá paměť, který připomíná osudové okamžiky minulého století v Liberci.

Ing. Ludvík Šablatura

* 6. 8. 1924, Trojanovice

Pocta hejtmána udělena za celoživotní přínos v oblasti tělovýchovy a sportu

- Zasloužil se o výstavbu a byl vedoucí stavby skokanských můstků v Harrachově včetně Mamutího můstku.
- Vyprojektoval a zrealizoval běžecké tratě v Harrachově, pomáhal při organizaci světových lyžařských závodů.
- Aktivní účastník československého odboje.

Ludvík Šablatura se aktivně účastnil československého odboje. Zapojil se na podzim roku 1944 do odbojové skupiny Beta. Na začátku roku 1945 ho zatklo gestapo. Byl uvězněn v Ostravě, v Brně a poté internován do tábora v Mirošově.

Po válce se se kromě studií začal věnovat severské kombinaci. Jeho úsilí ho dovedlo až k tomu, že začal reprezentovat akademické národní družstvo. Měl na starosti výstavbu můstků

v Harrachově, pomáhal při organizaci lyžařských závodů, vyprojektoval a nechal vybudovat běžecké tratě. V současné době výrazně podporuje spolupráci mezi Harrachovem a Frenštátem pod Radhoštěm, který je partnerským městem Harrachova.

Za zásluhy během druhé světové války mu bylo prezidentem Československé republiky v roce 1947 uděleno uznání vynikajících vojenských činů mimo boj, jimiž se zasloužil o československou armádu, a byla mu též udělena čs. vojenská medaile za zásluhy II. stupně. V témže roce mu byl ministrem národní obrany udělen dík a uznání za záslužnou spoluúčasť a podporu partyzánského hnutí směřujícího k osvobození československé republiky.